

Gemeenteraad Papendrecht

Voorstel

Openbaar

Vergadering van 4 november 2021

Zaaknummer: 2021-0128398

Samenwerking gemeente Papendrecht en GKN/Fokker

Bevoegde portefeuillehouder: Pieter Paans

Fatale termijn:

Behandeldeling van dit voorstel in de raadsvergadering van 4 november.

Gevraagd besluit

1. In te stemmen met het uitbreiden van de samenwerking tussen de gemeente Papendrecht en GKN/Fokker.
2. Om deze uitbreiding van de samenwerking mogelijk te maken een krediet van € 4 miljoen beschikbaar te stellen voor de inbreng van eigen vermogen.
3. Om deze uitbreiding van de samenwerking mogelijk te maken een krediet van € 12 miljoen beschikbaar te stellen voor het verstrekken van vreemd vermogen.
4. Op basis van artikel 25 Gemeentewet, juncto artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur geheimhouding te bekrachtigen op de concept Allonge 2 d.d. 16 september 2021 behorende bij samenwerkingsovereenkomst "Gemeente Papendrecht – Fokker Fokkerlocatie Slobbengors" voor de duur van de samenwerking van de gemeente Papendrecht met GKN/Fokker.
5. Op basis van artikel 25 Gemeentewet, juncto artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur geheimhouding te bekrachtigen op het rapport van Ecorys "2021-08-19 Fokker Papendrecht staatssteun" voor de duur van de samenwerking van de gemeente Papendrecht met GKN/Fokker.
6. Op basis van artikel 25 Gemeentewet, juncto artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur geheimhouding te bekrachtigen op het rapport van Zanders "Advies marktconforme rente lening Fabriek Slobbengors_19 augustus 2021" voor de duur van de samenwerking van de gemeente Papendrecht met GKN/Fokker.
7. Op basis van artikel 25 Gemeentewet, juncto artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur geheimhouding te bekrachtigen op de brief van Fokker Technologies Group B.V. over investering in Papendrecht d.d. 22 oktober 2021 de duur van de samenwerking van de gemeente Papendrecht met GKN/Fokker.

Inhoud

Inleiding

Sinds maart 2020 kampt de wereld met het Covid 19 virus. Ook voor GKN/Fokker zijn de gevolgen omvangrijk. Voor de locatie Papendrecht is de teruggang in productie groot. Het aantal arbeidsplaatsen voor het uitbreken van de crisis bedroeg 1.000 fte. De vraagafname heeft op het dieptepunt geresulteerd in een reductie van circa 400 arbeidsplaatsen. De locatie Papendrecht - het hoofdkantoor van GKN/Fokker in Nederland - is één van de belangrijkste locaties van GKN Aerospace. Teneinde de toekomst van deze locatie veilig te stellen zal GKN/Fokker het aantal werkpakketten in Papendrecht uitbreiden en verder investeren in groei. Deze locatie zal een leidende rol gaan spelen in de ontwikkeling van duurzame luchtvaart. Hiermee versterkt GKN/Fokker de betrokkenheid bij de regio. De grotere locatie, gericht op duurzame luchtvaart, genereert nieuwe banen en is beter gepositioneerd om de uitdagingen van vandaag te overleven en in de toekomst te groeien. De investering die hiermee gepaard gaat bedraagt ruim €80 miljoen.

Van belang hierbij is ook de verwachte subsidie van het Ministerie van Economische Zaken en klimaat (EZK). Om tot een hoogwaardige Aerospace technologie te komen heeft GKN/Fokker een projectvoorstel neergelegd bij EZK. Hiermee wil GKN/Fokker bijdragen aan het gefaseerd CO2 neutraal maken van vliegtuigen. De eerste stap in deze ontwikkeling is het concreet uitwerken van producten die gericht zijn op de korte afstanden. Dit programma, dat GKN/Fokker wil uitvoeren met partijen in de markt, richt zich op Urban Air Mobility. Deze nieuwe technologie is van wezenlijk belang om de komende decennia een plaats te bemachtigen in de burgerluchtvaart. Papendrecht zal voor de luchtvaartengineers het centrum zijn waar gewerkt wordt aan deze vernieuwing.

Brede samenwerking

GKN hecht aan een integrale benadering in de samenwerking waarin duurzaamheid, supply chain, logistiek, werkgelegenheid, opleiding en financiering belangrijke aspecten zijn. Het bestuur van GKN heeft Fokker gevraagd om bij deze herstructureringsoperatie ondersteuning te vragen van lokale partners. Deze bestaan in ieder geval uit de gemeente Papendrecht, de regio Drechtsteden, de Economic Development Board Drechtsteden, de provincie Zuid-Holland en Innovation Quarter.

Betekenis voor Papendrecht

Fokker wil in Papendrecht een locatie met een robuuste toekomst maken. De fabriekshallen worden uitgebreid en er wordt een bedrijfsschool/campus ingericht waar medewerkers worden opgeleid en continue worden bijgeschoold. Op het gebied van werkgelegenheid leidt deze uitbreiding voor Papendrecht en de regio tot het behoud van bestaande werkgelegenheid (op dit moment terug naar ongeveer 900 arbeidsplaatsen) en de komst van nieuwe banen (500 tot 825 arbeidsplaatsen). Dit nog los van de verwachte 70% indirecte werkgelegenheid op de nieuwe arbeidsplaatsen (toeleveranciers, dienstverleners, detacheerders en winkeliers). Er worden nieuwe banen met bestaanszekerheid gecreëerd voor nieuwe doelgroep en met de komst van de campus verbinding gemaakt tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.

Samenwerking met de regio Drechtsteden

De plannen van GKN/Fokker passen uitstekend binnen de Groeiagenda Drechtsteden en dragen fors bij aan de creatie van nieuwe banen en versterkt het potentieel voor innovatietoepassing in de regio. Ook sluiten ze goed aan op de doelstelling van de Regiodeal Drechtsteden-Gorinchem met het Rijk. De projecten uit de Regiodeal op het gebied van werving/training van personeel, hoger onderwijs alsook het innovatief vervoer over water kunnen bijdragen aan de doorontwikkeling in GKN/Fokker in Papendrecht.

Arbeidsmarkt en onderwijs

GKN/Fokker kan gebruik maken van de bestaande samenwerkingen en aansluiten bij de drie arbeidsmarktlijnen: "Onderwijs naar werk", "Uitkering naar werk" en "Van werk naar werk" van de arbeidsmarktregio Drechtsteden. De laatste lijn "van werk naar werk" sluit daarbij goed aan op de Human Capital Agenda van de provincie Zuid-Holland. De regio gaat GKN/Fokker helpen bij het werven van personeel en de begeleiding van inwoners naar deze nieuwe baan. Er wordt samengewerkt met de Sociale Dienst Drechtsteden en Baanbrekend Drechtsteden (een publiek-private samenwerking tussen UWV, Sociale Dienst Drechtsteden en de Randstad Groep). Ook is er ondersteuning vanuit het regionaal mobiliteitsteam Kickstart Drechtsteden (een samenwerking van sociale partners, UWV, SDD, onderwijs en gemeenten) en wordt vanuit de regiodeal invulling gegeven aan de pijler Human Capital.

Met deze ontwikkeling wordt ook de verbinding gemaakt met de mbo-aanpak (leerwerktrajecten), de duurzame participatie (via Perspct) en de doorgaande leerlijnen gekoppeld aan Career Boost en Associate degree trajecten (opleiding tussen mbo en hbo). In een later stadium gaan we vanuit "Baas over je eigen toekomst" campagnes of acties opzetten in Papendrecht om het onbenut potentieel te benaderen en/of partijen die kunnen ondersteunen met werving en selectie. Denk aan lokaal jongerenwerk of andere partijen die in verbinding staan met burgers die een bijdrage kunnen leveren aan het matchen op de profielen of hierin een bijdrage kunnen leveren.

Innovatie en onderwijs

Daarnaast geeft de inzet op hoogwaardige Aerospace technologie en verduurzaming van de luchtvaart een impuls aan nieuwe verbindingen met partners binnen de regio. Dat geldt voor samenwerkingspartners op het gebied van innovatie in CO2 neutrale (elektrische) voortstuwing, nieuwe onderaannemers als ook het onderwijs in de regio. Daarbij kan specifiek een goede verbinding met het programma Hoger Onderwijs Drechtsteden, dat volgend jaar in Dordrecht een start maakt. En uiteraard de doorgaande leerlijnen 'Sterk techniekonderwijs' in de regio, waaronder de samenwerking tussen de scholen de Lage Waard en de Willem de Zwijger met het Sterk Techniek Onderwijs Noordelijke Drechtsteden.

Bereikbaarheid en Mobiliteit

De extra arbeidsplaatsen gaan uiteraard zorgen voor meer verkeer naar en van de locatie Slobbengors. Het beeld is dat de parkeergelegenheid op het terrein van GKN/Fokker en langs de Industrieweg voldoende zal zijn om de werknemers die per auto komen op te vangen. Mocht door het autoverkeer van de nieuwe werknemers een probleem ontstaan, dan zal worden bekeken of een experiment met vervoer over water naar Papendrecht een optie is. De regio heeft vanuit de Regiodeal middelen vrijgemaakt voor 'innovatief vraaggericht vervoer'. Mogelijk kan vanuit dit onderdeel van de Regiodeal ondersteuning worden geboden.

Nieuwe fabrieksruijnte

GKN/Fokker heeft behoefte aan circa 13.500 m2 extra fabriekshallen. Uitgangspunt is dat het plan gerealiseerd kan worden binnen het bestaande bestemmingsplan of met een beperkte aanpassing via een zogenaamd "kruimelplan". Parkeren wordt opgelost op de bestaande parkeergelegenheid aan de Industrieweg en op eigen terrein. Hiervoor wordt het oude hoofdkantoor gesloopt. De realisatie ervan wordt door Fabrik Slobbengors CV opgepakt. GKN/Fokker zal na oplevering de hal(len) gaan huren. De plannen zijn nog niet definitief en worden momenteel nog verder uitgewerkt door de architect en constructeur. De stichtingskosten mogen maximaal € 20 miljoen bedragen. De werkelijke omvang volgt uit de Europese aanbesteding. De komende periode worden milieuv vergunningen getoetst en worden de noodzakelijke voorbereidingen en onderzoeken (waaronder verkeer en flora en fauna) in aanloop op de aanvraag omgevingsvergunning opgestart.

De contouren van samenwerking

De fabrieksruijnte zal door Fabrik Slobbengors CV worden gebouwd en geëxploiteerd. Deze vennootschap zal, na besluitvorming in uw raad, de Europese aanbesteding opstarten. De samenwerking tussen de gemeente en GKN/Fokker wordt vastgelegd in een allonge op de in 2011 afgesloten samenwerkingsovereenkomst. Hiermee blijven eerder vastgelegde uitgangspunten en afspraken behouden. Een eerste concept uitsluitend bedoeld voor discussiedoeleinden is bijgevoegd.

Beoogd effect

De samenwerking met GKN/Fokker uit te breiden om het bedrijf te behouden voor Papendrecht en daarmee een impuls te geven aan de arbeidsmarkt in de regio Drechtsteden.

Argumenten

1.1 Deze samenwerking behoudt de luchtvaartindustrie voor Papendrecht en Nederland.

De voorgenomen herstructurering van Fokker is niet haalbaar zonder samenwerking met lokale partners. Dit was voor het bestuur van GKN een voorwaarde om het herstructureringsbudget van ruim € 80 miljoen beschikbaar te stellen. Zonder deze samenwerking bestaat de kans dat GKN de werkgelegenheid naar Engeland haalt en/of verplaatst naar lagelonenlanden.

1.2 Met deze samenwerking kiest GKN/Fokker voor langdurige vestiging in Papendrecht.

GKN/Fokker gaat met deze samenwerking investeren in locatie Papendrecht. Verlenging van de erfpachtovereenkomst is onderdeel van de nieuwe afspraken. Dit maakt duidelijk dat het bedrijf voor langere tijd in Papendrecht wil blijven.

1.3 Deze samenwerking geeft ruimte voor innovatie in de luchtvaartindustrie.

GKN/Fokker zet in op het gefaseerd CO2 neutraal maken van vliegtuigen. Hiervoor is een subsidie aangevraagd bij EZK. Deze ontwikkeling zal plaatsvinden op de locatie Papendrecht.

1.4 Deze samenwerking dient het gemeentelijk belang.

De verwachting is dat door de samenwerking tot 825 nieuwe arbeidsplaatsen ontstaan. Hiervan zal een groot deel afkomstig zijn uit Papendrecht en de regio Drechtsteden. De samenwerking dient daarmee het gemeentelijk algemeen en maatschappelijk belang.

1.5 Deze samenwerking draagt bij aan de doelstellingen van de regio Drechtsteden en provincie Zuid-Holland.

Door de samenwerking komt extra directe en indirecte werkgelegenheid naar de regio. Dit is een doelstellingen van de regionale groeiagenda (werken en innovatie). Daarnaast sluit dit aan op de Human Capital Agenda van de provincie Zuid-Holland.

1.6 De uitbreiding van de samenwerking past binnen de Europese regels rondom staatssteun.

In opdracht van de gemeente heeft bureau Ecorys de samenwerking getoetst op ongeoorloofde staatssteun. De conclusie is dat geen sprake is van ongeoorloofde steun.

2.1 De inbreng van eigen vermogen is in lijn met samenwerkingsovereenkomst.

In de samenwerkingsovereenkomst uit 2011 is afgesproken dat vennoten ieder 20% eigen vermogen inbrengen ter financiering van de commanditaire vennootschap.

3.1 Het verstrekken van de lening dient de publieke taak.

In de wet Fido is opgenomen dat het verstrekken van leningen alleen is toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De afbakening c.q. reikwijdte van het begrip publieke taak is aan de gemeente zelf. Met deze samenwerking wordt een impuls gegeven aan de werkgelegenheid voor Papendrecht en de regio. De te vertrekken lening dient daarmee de publiek taak.

3.2 Er zijn voldoende zekerheden gesteld om het risico voor de gemeente te beperken.

In de allonge zijn zekerheden opgenomen ten aanzien van het debiteurenrisico voor de gemeente. Te denken valt aan de langjarige huurperiode, de gehanteerde risico-opslagen en hypothecaire zekerheid.

3.3 De gehanteerde rente is marktconform.

Het gehanteerde rentepercentage is getoetst op marktconformiteit door bureau Zanders. De conclusie is dat het gehanteerde percentage marktconform is.

4.1./5.1/6.1/7.1 De documenten bevatten bedrijfsgegevens die vertrouwelijk door Fokker zijn gedeeld.

Geheimhouding kan worden opgelegd als er een belang in het geding is, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB), aldus artikel 25 Gemeentewet. Ingevolge artikel 10, eerste lid, onder c, van de WOB kan geheimhouding worden gerechtvaardigd voor zover dit bedrijfs- en fabricage gegevens betreft, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld.

Kanttekeningen

1.1 Aan de samenwerking zitten risico's.

Aan de samenwerking tussen Papendrecht en Fokker zitten risico's. Dit betreft met name het debiteurenrisico. In de eerder afgesloten samenwerkingsovereenkomst, maar ook bij deze allonge is het uitgangspunt gemeentelijke risico's tot een minimum te beperken. Hiertoe zijn verschillende zekerheden gesteld die zijn vastgelegd in de allonge.

Financiën

Ter financiering van de fabriekshal brengen zowel Fokker als de gemeente ieder 20% (€ 4 miljoen) eigen vermogen in. De overige 60% (€ 12 miljoen) wordt door de gemeente geleend aan de CV.

Daarbij zijn zekerheden gesteld, waaronder recht van eerste hypotheek en een marktconforme risico-opslag in het rentepercentage.

Kredieten

Om de samenwerking mogelijk te maken zijn twee kredieten vereist. Een krediet voor de inbreng van het gemeentelijk aandeel in het eigen vermogen van € 4 miljoen en een krediet voor het verstekken van het vreemd vermogen aan de CV van € 12 miljoen.

Effect op de begroting

De afspraken hebben financieel een positief effect. Door de risico-opslag in het gehanteerde rentepercentage en het rendement op eigen vermogen is de kasstroom voor de gemeente positief.

Effecten op de ratio's

Wanneer wordt ingestemd met de samenwerking zullen de ratio's veranderen. De Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen zal naar verwachting met maximaal 5% stijgen, maar blijft nog ruim onder de 100%. De solvabiliteitsratio zal naar verwachting met maximaal 5% afnemen, maar blijft ruim boven de 30% en is daarmee voldoende.

Uitvoering

Na besluitvorming in uw raad zal de contractvorming worden afgerond en Fokker starten met de uitvoering van de overeenkomst. Tegelijkertijd zal de CV starten met de Europese aanbesteding. In de verdere uitvoering worden de gebruikelijke publieke procedures gevolgd.

Communicatie & participatie

De huidige plannen voorzien in een nieuwe fabrieksruimte op eigen terrein passend in het bestemmingsplan. Direct omwonenden worden geïnformeerd over en betrokken bij deze plannen. Hierbij zal uiteraard aandacht zijn voor verkeer, parkeren en geluid.

Duurzaamheid & ecologie

Uitgangspunt voor de sloopwerkzaamheden en de nieuwbouw is dit zo duurzaam mogelijk te doen. De sloop zal waar mogelijk circulair gebeuren en bij de nieuwbouw is beperking van energieverbruik uitgangspunt. Daarnaast draagt de inzet van Fokker op innovatie bij aan de verduurzaming van de luchtvaart.

ICT

-

Alle relevante stukken zijn voor u ter inzage gelegd.

secretaris

burgemeester

Bijlagen

---

1. Bijlage 1
2. Bijlage 2
3. Bijlage 3

4. Bijlage 4

CONCEPT RAADSBESLUIT

Datum: donderdag 4 november 2021

De raad van de gemeente Papendrecht,

gelezen het voorstel van het college van 21 september 2021,

besluit:

1. In te stemmen met het uitbreiden van de samenwerking tussen de gemeente Papendrecht en GKN/Fokker.
2. Om deze uitbreiding van de samenwerking mogelijk te maken een krediet van € 4 miljoen beschikbaar te stellen voor de inbreng van eigen vermogen.
3. Om deze uitbreiding van de samenwerking mogelijk te maken een krediet van € 12 miljoen beschikbaar te stellen voor het verstrekken van vreemd vermogen.
4. Op basis van artikel 25 Gemeentewet, juncto artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur geheimhouding te bekrachtigen op de concept Allonge 2 d.d. 16 september 2021 behorende bij samenwerkingsovereenkomst "Gemeente Papendrecht – Fokker Fokkerlocatie Slobbengors" voor de duur van de samenwerking van de gemeente Papendrecht met GKN/Fokker.
5. Op basis van artikel 25 Gemeentewet, juncto artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur geheimhouding te bekrachtigen op het rapport van Ecorys "2021-08-19 Fokker Papendrecht staatssteun" voor de duur van de samenwerking van de gemeente Papendrecht met GKN/Fokker.
6. Op basis van artikel 25 Gemeentewet, juncto artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur geheimhouding te bekrachtigen op het rapport van Zanders "Advies marktconforme rente lening Fabriek Slobbengors_19 augustus 2021" voor de duur van de samenwerking van de gemeente Papendrecht met GKN/Fokker.
7. Op basis van artikel 25 Gemeentewet, juncto artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur geheimhouding te bekrachtigen op de brief van Fokker Technologies Group B.V. over investering in Papendrecht d.d. 22 oktober 2021 de duur van de samenwerking van de gemeente Papendrecht met GKN/Fokker.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van donderdag 4 november 2021,